

Cyclus “Gelijkenissen”

Levenskunst: over leven

Kees van der Zwaard
Elise Woertman

14 januari t/m 11 februari 2024
Epifanie

Inleiding

In de advents- en kersttijd lieten we ons inspireren door ‘avonturiers onder een open hemel’. Mensen – veel vrouwen – die in en soms door hun omstandigheden worden geroepen om een avontuur aan te gaan. Op zoek naar recht, vrede, brood, erkenning. Het kan niet anders dan dat je dan ook op zoek gaat naar jezelf: wie ben ik?, wie wil ik zijn?, wie kan ik zijn?

Op zijn geheel eigen manier daagt Jezus ons door middel van gelijkenissen uit om ook zo naar onszelf en elkaar te kijken. En naar hem.

Als Jezus wordt bevraagd op zijn missie en zijn boodschap, dan antwoordt hij vaak door het vertellen van een verhaal, een gelijkenis, een parabel. Deze vorm zegt meteen al iets over zijn bedoeling. Jezus komt niet met een verkiezingsprogramma met punten en plannen. Jezus zet in op de relatie tussen mensen onderling en op de relatie tussen God en mens. Dat is wat verhalen doen, hoe ze werken: een verhaal is een wereld waarin je kunt rondkijken, een huis waarin je je plek kunt innemen. En er zijn altijd meerdere opties om je plaats te vinden of om in de spiegel te kijken. In – wat heet – ‘de gelijkenis van de verloren zoon’, kun je je identificeren met de jongste zoon, de oudste zoon en met de vader. Elke positie levert nieuwe inzichten op. En zo kun je zowel de barmhartige Samaritaan zijn, als ook het slachtoffer of de voorbijgaande priester.

In dat opzicht zijn gelijkenissen irritant. Ze zeggen nooit precies ‘hoe het zit’ of ‘hoe het moet’, maar de focus ligt altijd op de verhouding. Het is een roep om in beweging komen. In die zin is ‘het Koninkrijk’ geen statische rechtsvorm, maar een dynamische leefgemeenschap. En is het evangelie een verhaal dat werkelijkheid wil worden.

We lezen deze vijf weken gelijkenissen die ons door Lucas zijn doorgegeven en die niet in het Evangelie van Markus voorkomen. Markus vertelt de verhalen onderweg en die weg zal een kruisweg blijken te zijn. Lucas vertelt ook onderweg, maar is in zijn gelijkenissen meer gericht op de ‘ethiek van het discipelschap’. Niet voor niets vinden we thema’s uit Lucas’ gelijkenissen terug in de Bergrede bij Matthéüs – die andere grote verzameling ethische woorden. Kortom het gaat om de kwaliteit van samen-leven en het belang van goddelijke liefde en ontferming daarvoor.

*

14 januari m.m.v. Janskoor

Voorganger: Mariecke van den Berg
Thema: De barmhartige Samaritaan
Lezing: Lucas 10:25-37

Een klassieker. En zoals zo vaak bij klassiekers menen we te weten wat er staat en hoe die gaat. Juist daarom is het goed om opnieuw naar het verhaal te kijken. Om onze vooronderstellingen af te pellen en ons opnieuw te laten raken. Dit verhaal volgt na een gesprek over ‘eeuwig leven’ en is Jezus’ antwoord op de vraag ‘Wie is mijn naaste?’ De naaste duikt hier op als ‘iemand’, een ‘zekere persoon’, een ‘Elckerlyc’ – iedereen kan dat zijn. Maar wil je het ook zijn?

De vraag ‘wie is mijn naaste?’ wordt gesteld als zelfrechtvaardiging, als een manier om zich niet te laten kennen. Daarop volgt de parabel: door wie en voor wie laat je je kennen? Wie maakt jou tot naaste? Of blijf je liever alleen met je zelfrechtvaardiging?

Lied-tip: ‘Tussen gezichten’ uit *Terwijl wij leven*.

Wil je een dienst mee voorbereiden? Je kunt je opgeven bij de voorganger of via de mail: liturgie@janskerkgemeente.nl.

21 januari

Voorganger: Jorn den Hertog

Thema: Een vriend bij nacht / Een vader geeft

Lezing: Lucas 11:5-13

Jezus heeft net met het 'onze Vader' geantwoord op de vraag: 'leer ons bidden?' Meteen aansluitend volgen deze twee gelijkenissen. Het gebed wordt concreet in de aardse werkelijkheid waarin vrienden elkaar helpen en ouders voor hun kinderen zorgen. 'Vasthoudendheid' is een kernwoord en roept de vraag op: Hoe schaamteloos durven wij op te komen voor anderen? Hoe bidden wij in de buitenkamer?

28 januari m.m.v. Janskoor

Voorganger: Kees van der Zwaard

Thema: Een vader had twee zonen

Lezing: Lucas 15:11-32

Deze gelijkenis wordt ook wel 'het evangelie binnen het evangelie' genoemd. Zonder dat de naam van God wordt genoemd, raakt Jezus hier de kern van zijn zaak. En wij krijgen de uitnodiging om die kern te ontdekken door mee te kijken en ons in te leven in de jongste zoon, zijn oudere broer en de wachtende vader op de uitkijk.

4 februari

Voorganger: Elise Woertman

Thema: Geld en God

Lezing: Lucas 16:1-13

Rijk en arm is een belangrijk thema bij Lucas. Niet dat hij rijkdom veroordeelt. Lucas is geen moralist. Maar wel dat onze omgang met geld licht werpt op een leven in schijn of werkelijkheid. Hoe ontsnappen wij aan de waan van gekochte zekerheid terwijl we wel moeten eten, drinken, wonen en ons kleden? Wat is dan betrouwbaar? En wie?

11 februari m.m.v. Janskoor

Voorganger: Marieke Milder

Thema: De rechter en de weduwe

Lezing: Lucas 18:1-8

Dit op het oog simpele verhaal verbergt een aantal belangrijke thema's. Heel concreet en aards: aanhoudend verzet kan leiden tot rechtvaardigheid. Maar deze gelijkenis is ook lange tijd gelezen in de context van het komende Koninkrijk en de manier waarop gelovigen daarop anticiperen en bij de Eeuwige aandringen. Nog spannender is de vraag hoe de onzekerheid en de onwetendheid over het Rijk van recht en vrede voor Jezus zelf werkte. Hoe blijf je vertrouwen als je weg dood lijkt te lopen? En hoe is dat voor ons in onze poging hem na te volgen?

Wil je een dienst mee voorbereiden? Je kunt je opgeven bij de voorganger of via de mail: liturgiecie@janskerkgemeente.nl.